

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Ove Gaardboe
Overlæge
Ekstern konsulent
Dansk Selskab for
Patientsikkerhed

#tagsamtalen
@OveGaardboe

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Værelse med udsigt

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Helga Petersen
89 år
Klostergårdens
Plejehjem

Bliv klar til at tale med ældre om døden

3. januar 2022 kl 02:00

Kronik

Overlæge: Hvorfor må man ikke dø mere?

I Danmark må vi for alt i verden ikke dø, og da slet ikke af corona – heller ikke, hvis man for længst er mæt af dage. Men vi bliver nødt til snart at acceptere, at vi alle skal dø, og at det ikke altid er hospitalsvæsnets skyld, når de pårørende skal tage afsked med sine kære, skriver overlæge Morten Ziebell.

Vi mangler at drøfte, hvordan vi forholder os til, at vi hvert år bruger ufattelige summer på behandlinger, der forlænger livet til en ofte uværdig sidste tid, hvor patienter dør, skriver Morten Ziebell. Foto: Signe Goldmann/Ritzau Scanpix

Bliv klar til at tale med ældre om døden

18. januar 2022 kl 05:00

Debat

Overlæge: Vi er godt i gang med samtalen om døden

Alle sundhedsprofessionelle skal blive bedre til at tale med de ældste og de mest syge om døden og om ønsker til den sidste levetid. Heldigvis er udviklingen allerede i gang, skriver overlæge Ove Gaardboe.

Arkivfoto: Samtalen om den sidste levetid og afklaringen af behandlingsniveauet skal styrkes. Den er til gavn for både borgeren, de pårørende og personalet, skriver Ove Gaardboe. Foto: Niels Ahlmann Olesen/Ritzau Scanpix

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Hvorfor skal vi gøre noget ved det?

- Overbehandling* af døende mennesker er formentlig en af de væsentligste enkeltstående behandlingsfejl i DK i dag...
- Det har vi en del data på
- ...og en masse grimme eksempler

*en behandling, patienten ville have sagt nej til, hvis der var blevet spurgt

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Hvorfor skal vi gøre noget ved det?

En gennemgang af undersøgelser fra 10 lande viser, at mere end en tredjedel af ældre patienter med kroniske sygdomme udsættes for behandling, der er nytteløs og ofte præget af bivirkninger, i den terminale del af deres sygdomsforløb.

International Journal of Quality in Health Care, 2016, 28(4), 456-469. Non-Beneficial Treatments in Hospital at the End of Life: A Systematic Review on Extent of the Problem, M Cardona-Morrell et al.

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Danske tal for overlevelse ved HLR på plejehjem

This Danish nationwide study investigated survival after OHCA between 2001 and 2014 in nursing homes and private homes. The study had three main findings: 1) significantly lower 30-day survival among nursing home residents with only 42 of 2516 (1.7%) surviving thirty days compared to 1201 of 24,483 (4.9%) in private homes; 2) increasing number of registered AEDs from 1 in 2007 to 211 in 2014 in nursing homes compared to 1–488 in private homes; and 3) in the best-case scenario (witnessed arrest, bystander CPR, and pre-hospital defibrillation), 30-day survival was 7.7% in nursing homes compared to 24.2% in private homes, whereas survival in the worst-case scenario was limited to 0.1% vs. 0.4% in the respective groups.

30 dages overlevelse:

Plejehjem: 1,7%
Eget hjem: 4,9%

Bliv klar til at tale med ældre om døden

**Har du fået
snakket med
din egen mor
om hendes
ønsker til den
sidste del af
livet?**

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Dødssted 2019 – indikation på overbehandling i dele af landet i forhold til andre????

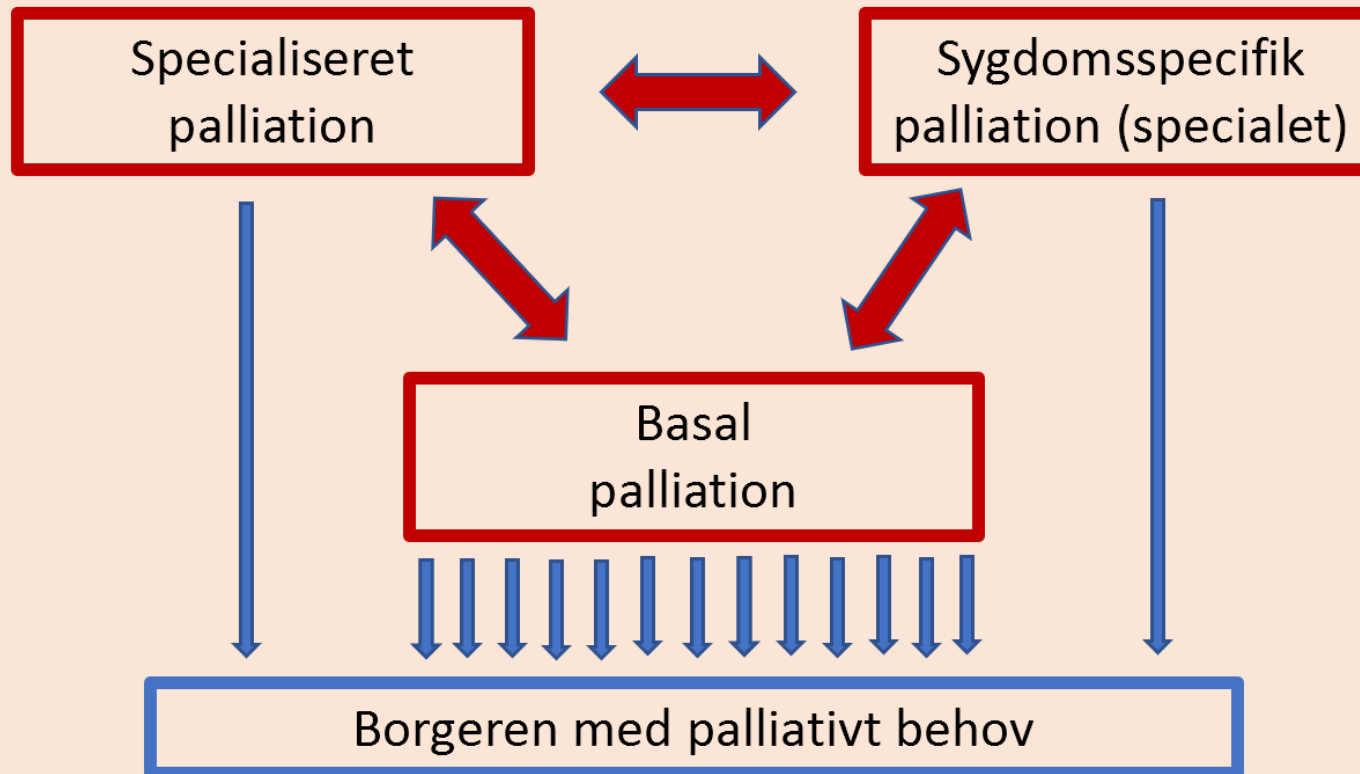
	Sygehus	Hospice	Plejehjem	Eget Hjem	Andet	Uoplyst
Region Nordjylland	35%	4%	24%	23%	9%	6%
Region Midtjylland	27%	5%	28%	28%	8%	4%
Region Syddanmark	35%	5%	20%	28%	9%	3%
Region Hovedstaden	39%	5%	20%	20%	11%	5%
Region Sjælland	40%	5%	17%	26%	8%	4%
Hele landet	35%	5%	22%	25%	9%	4%

Kilde: Dødsårsagsregisteret 2020, Sundhedsdatastyrelsen

Bliv klar til at tale med ældre om døden

God palliation og nok af det...

En model for det palliative arbejde i DK

Ove Gaardboe (2), 2022

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Rettidig palliation kræver klar besked...

Hvis palliativ behandling skal sættes tidligt i gang ..

..og hvis folk i det hele taget skal have mulighed for at bestemme noget over deres sidste tid....

...skal de have klar og direkte besked, når vi ved, at døden nærmer sig.

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Hvad skal de professionelle samtaler handle om?

1. Genoplivningsforsøg

Er der et tilbud?

Hvad ønsker patienten?

2. Behandlingsniveau i øvrigt

**Er der flere tilbud?
Undersøgelser?
Medicin/kirurgi?
Indlæggelser?
Hjemmebehandling?**

Hvad ønsker patienten?

3. Min sidste vilje

**Dødssted?
Ritualer?
Religion?
Arveforhold?**

.....

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Samtalen er i udgangspunktet ikke svær....

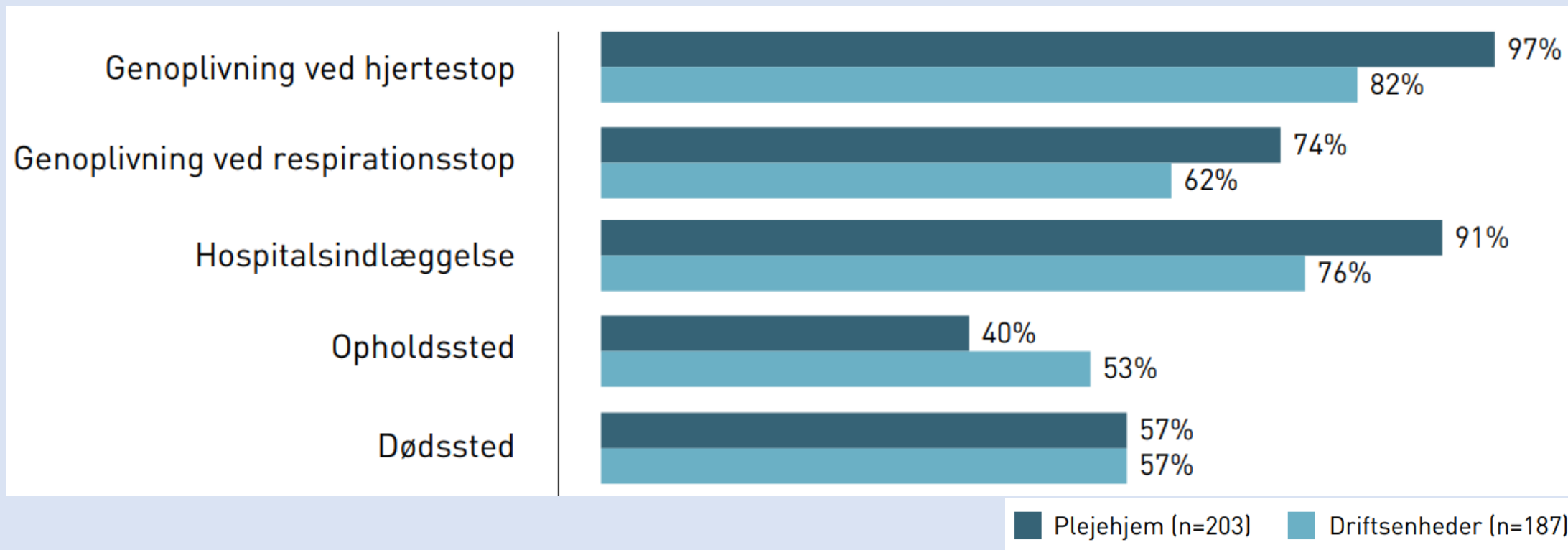
Når der er en spænding kaldes samtalen for svær. Det er nu du skal skifte gear og gøre noget andet end det du plejer. Hvis du ikke skifter gear er der en risiko for at du selv eskalerer situationen.

Nana Dall, konfliktmægler

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Er det noget I faktisk har 'på programmet'?

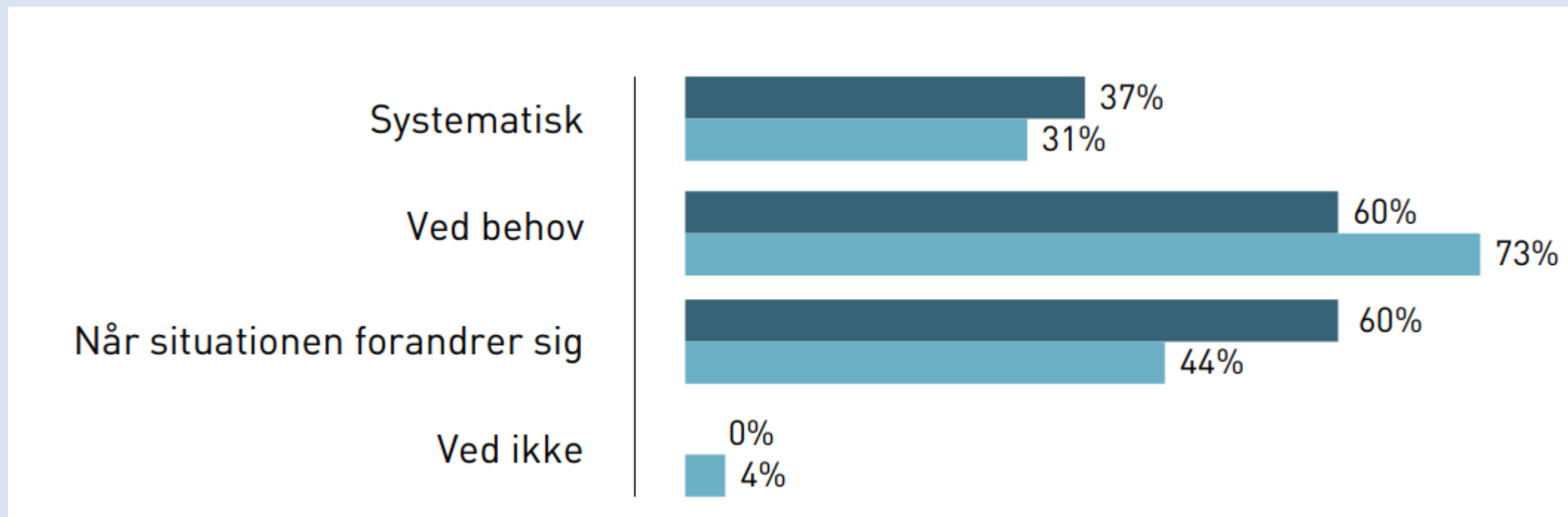
KORTLÆGNING AF DEN KOMMUNALE PALLIATIVE INDSATS I DANMARK

- Spørgeskemaundersøgelse blandt 28 kommuner, 2019

Forfattere: Mette Raunkiær, Sofie Raahauge Christiansen, Tina Broby Mikkelsen & Maiken Bay Ravn.

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Flot, men hvad med systematikken?

KORTLÆGNING AF DEN KOMMUNALE PALLIATIVE INDSATS I DANMARK

- Spørgeskemaundersøgelse blandt 28 kommuner, 2019

Forfattere: Mette Raunkiær, Sofie Raahauge Christiansen, Tina Broby Mikkelsen & Maiken Bay Ravn.

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Der er efterhånden mange kommuner og sygehuse, der sætter samtaler om den sidste del af livet og om døden i system

Fx:

- Indflytningssamtale
- Indledende gennemgang
- Årsopfølgninger
- Lægesamtaler

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Dør borgerne godt, der hvor du arbejder?

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Forudsætning for god død derhjemme

Planlægning

vær i god tid

..med det hele

Bliv klar til at tale med ældre om døden

I sundhedssystemet har vi altid et tilbud...

Stundom helbrede
Ofte lindre
Altid trøste

Aldrig skade
Aldrig overbehandle
Aldrig trøstebehandle

Vi kan desværre
ikke gøre mere
for dig...

Bliv klar til at tale med ældre om døden

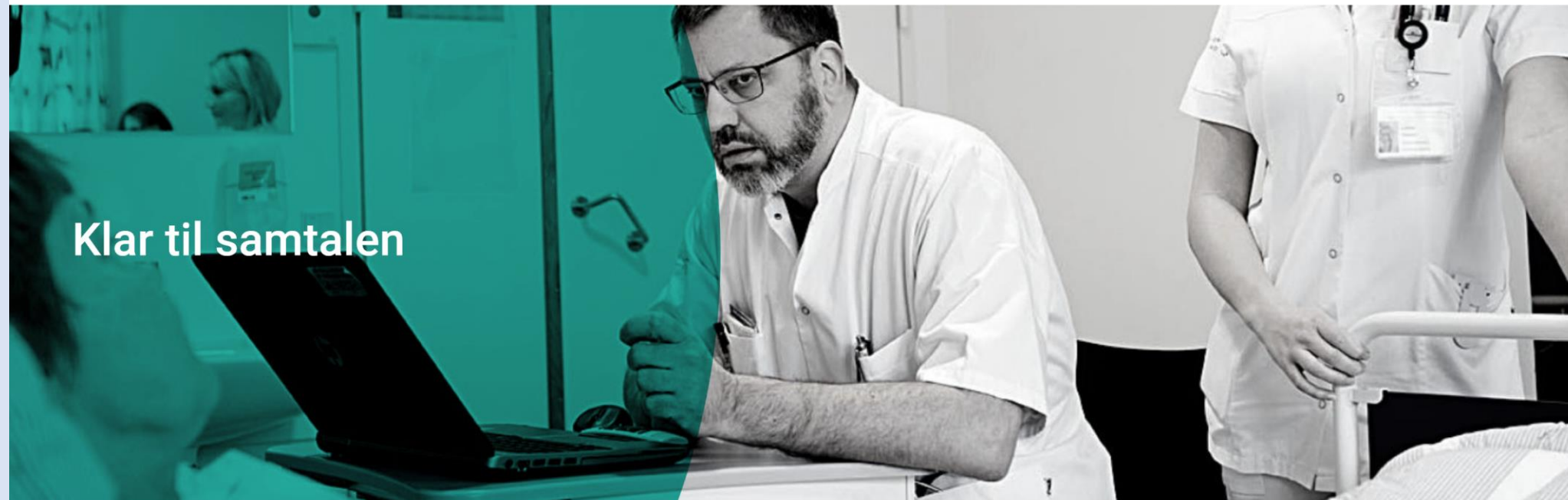

Projekt Livets Afslutning

Folder og animationsfilm til borgere og pårørende

Samtaleguides

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Klar til samtalen

Siden 2017 har PS! sat fokus på, at de sundhedsprofessionelle skal være Klar til samtalen – så flere borgere og patienter kan få en god afslutning på livet.

Formål

De sundhedsprofessionelle skal være bedre til at tale med de ældste og de mest syge om deres ønsker til den sidste levetid – også med hensyn til behandlingsniveauet.

**Materiale fra alle
Klar Til Samtalen
projekterne her:**

[https://patientsikkerhed.dk/
projekter/klar-til-samtalen/](https://patientsikkerhed.dk/projekter/klar-til-samtalen/)

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Opfølgning - arbejdsopgaver

Bliv klar til at tale med ældre om døden

Hvad skal vi tage med os og gøre bedre?

Er der ting, I kan bruge i hverdagen og gøre bedre?

Måske kunne I kigge på de enkelte dødsfald....
gik det, som det skulle??

Bliv klar til at tale med ældre om døden

**Husk at springe
over, hvor gærdet
er lavest..**

Bliv klar til at tale med ældre om døden

tot ZOVER

Death, and the expenses that come with it, is often a topic that isn't discussed. But it's the only thing in life we know for sure, so why not make it more approachable and a prominent part of everyday life?

Dödlik is a hoax created by distributing the instruction manual of an IKEA coffin. To directly confront the viewer with the possibility of it's existence and open a discussion.

At IKEA we buy our first crib, so why not our last?

Laura Hooreman & Nelleke van Lomwel

Bij Ikea kan je goedkoop je eerste ledikantje
aanschaffen waarom dan ook niet je laatste?

